

Dr. Frauke Krahe udtaler sig om Maria billederne.

Billedkunstneren Bettina Winkelmann blev født i Lübeck og studerede kunst, først på Hochschule für bildende Künste i Kassel, Tyskland, siden ved kunstakademiet i Århus, Danmark, hvor hun har boet i 19 år. Siden 1988 har Bettina Winkelmann vist sine værker på udstillinger, både i talrige danske gallerier og kunstmesser men også i udlandet, f.eks. i de japanske byer Tokyo og Sapporo, i Det Danske Kulturinstitut i Ungarn, i Tyskland blandt andet i Berlin og Hamborg. Hendes næste udstillinger bliver i Rom og Athen.

Sidste år modtog hun et stipendium til et to måneders ophold i Rom, hvor hun studerede Maria-billeder i museer og kirker udførligt. Igennem flere år har Bettina Winkelmann leget med tanken om at male Maria-parafrazer, hun fortæller, at projektet i lang tid har ligget i hendes underbevidsthed, siden er det blevet mere konkret. Værkerne i dette katalog har kunstneren valgt ud af et større, efterhånden årelangt kunstnerisk projekt med Maria-billeder.

På sine rejser har Bettina Winkelmann altid gerne besøgt kirker, for at nyde den særlige åndelige stemning og virkningen af den sakrale arkitektur i det indre kirkerum. Hendes kunstneriske interesse faldt da altid på Maria-billederne, og hun var altid meget interesseret i de æstetiske variationer over emnet. Hun fortæller, at hun bevidst har opsøgt kirker fra alle religioner, og at hun blev klar over, hvor sjældent Maria-billederne dukker op i evangeliske kirker, samt at emnet kvinder i den protestantiske tradition åbenbart ikke spiller nogen rolle.

Det er jo kendt, at Maria-tilbedelsen indtager meget plads i den katolske og ganske særligt den ortodokse kristne kirke. Det er ikke let helt at se bort fra det religiøse indhold i Bettina Winkelmanns billeder. Tillad mig derfor at give en ikke alt for almen tolkning: Den protestantiske kirke har gennem den lutheranske reformation, som bekendt, bandlyst overfloden af billeder, de mange helgener osv. fra sine ritualer, fordi hvert enkelt menneske skulle have muligheden for i bønner eller især i nøden selv at tage direkte kontakt til Gud eller i det mindste med Jesus. Derfor blev formidlingen af kontakten gennem helgenerne overflødig.

Guds kvindelige element mangler unægtelig i de protestantiske kirker, som det allerede år tilbage blev fremhævet af flere feministiske teologer. Guds kvindelige del, der stadig eksisterede i tidligere religioner, repræsenteret hos eksempelvis den gamle ægyptiske tro gennem himmelgudinden, hos germanerne f.eks. ved Hel, mangler i Norden helt siden det 16. århundrede. Det er årsagen til, at mange store kunstværker med billeder af det guddommelige fuldstændig mangler den kvindelige side. Selvfølgelig er det en mangel: Både vores almindelige hverdag og et antaget liv hinsides den, kan begge blot forestilles - og blive foræret - som en forening af alle skabelsens modsætninger. Men der er endnu et aspekt:

Ensomheden hos den moder, som ikke kan dele smerten, lidelsen og selvfølgelig også glæden ved en fødsel med sine omgivelser. Således tjente Maria-billederne i de gamle kirker ikke mindst som tilflugtssted for kvinderne, der fandt trøst i dialogen med Maria. For mig er det derfor ikke underligt, at en kvindelig kunstner på et tidspunkt begynder at beskæftige sig med emnet og kunstnerisk bearbejde alle disse forestillede og ønskede variationer af det kvindelige.

I den klassiske italienske og spanske kunst kendes Madonna-billeder i mange variationer: Som kærlig moder, i landskabet (f.x. "Rosenhag-Madonna"), som himmeldronning med glorie. I det italienske maleri i det 15./16. århundrede opnår eksempelvis Corregio berømmelse for sine Madonnaer, deriblandt den såkaldte sigøjner-Madonna, Madonna med duen eller med et granatæble, også Tizian maler en sigøjner-Madonna, endelig skal der mindes om det mest berømte madonna-billede af Raffael, den sixtinske Madonna. Derudover fandtes der flere og flere typer af dette emne i kunsten. Guds Moder nærmest træder i baggrunden ved alle disse madonna-billeder, der fremhæver den kvindelige skønhed og endda deres erotiske side, eksempelvis Madonna som Granduca, som La belle jardiniere (den smukke gartnerinde), Madonna delle pesce (fisker-madonnaen) og Madonna col divino Amore.

Bettina Winkelmann er en kunstner, som med sin helt særlige visuelle begavelse danner billeder ud af farver og former. Men ikke blot det, i alle billederne har jeg lagt mærke til, at hun forsøger at viderebringe et åndeligt indhold, og at hun forstår at sætte det i værk efter alle kunstneriske og æstetiske regler. Farver og former er det materiale, billeder er gjort af. Bettina Winkelmann benytter meget nuancerede farver, meget gult og blå, som noget nyt også rødlige nuancer, ligesom vi kender dem fra naturen. Ingen steder finder man nogen skrigende eller voldsomme effekter. Dertil siger kunstneren, at farver er ligesom toner i musikken: Musikeren, som arbejder med tonerne, skal holde sig til harmonilærens love. Det samme gælder for hende som billedkunstner. Kunstneren selv betegner det, at hun bygger på et historisk billedtema som "parafraser". Begrebet stammer fra den græske retorik og betyder tilføjelserne til en tale. Overfører man det til billedkunsten, så betyder parafrase en udvidende, forklarende beskrivelse eller også en oversættelse i et andet sprog - eksempelvis til nutidskunstens verden.

Bettina Winkelmann har ladet sig påvirke og inspirere afsærligt smukke og berømte Maria-billeder. Hun har arbejdet længe med hvert Maria-billede, og hun har tilføjet egne ideer, ønsker og forklaringer. Den historiske farve-palet har Bettina Winkelmann forandret med individuelle tilføjelser og tilpasninger. Klare, strålende farver dominerer. Særligt en vidunderlig varm rød, som udgør modvægten til kåbens blå. Alt i alt udstråler disse Maria-billeder sammenlignet med deres forbilleder netop på grund af deres lysende farvekraft en storliv-

agtighed og glæde.

ja, nar man står overfor dette Maria-projekt, har man næsten lyst til at ønske, at troen på kvindernes guddommelige evner måtte blive styrket, at en ny Madonna-kult må udvikle sig, så Madonnaen beskyttende breder sin kåbe udover tidens forvirrede sjæle.